

MEĐURATNA „PINAKOTEKA SUVREMENE UMJETNOSTI“ U HVARSKOJ LOĐI

U članku se na temelju arhivskih dokumenata iz Fonda općine Hvar i Fonda društva „Kursalon“ govori o „Pinakoteci suvremene umjetnosti“ koja je 20-ih i 30-ih godina prošlog stoljeća bila smještena u hvarskoj Lođi. Najzaslužniji za osnivanje galerije bio je dr. Josip Avelini u to vrijeme osnivanja galerije načelnik Hvara, a izložene slike uglavnom su bile vedute s motivima Hvara, koje su naslikali ugledni umjetnici toga vremena.

Ključne riječi: moderna umjetnost; suvremena umjetnost; Lođa; Kursalon; dr. Josip Avelini

Stalni postav Zbirke moderne i suvremene umjetnosti Muzeja hvarske baštine, bio je izložen u zgradi Arsenala i Hvarskog kazališta do početka obnove i rekonstrukcije zgrade, 2005. godine. Galerija Arsenal, kako je izložbeni prostor nazvan osamdesetih godina prošlog stoljeća, mijenjala je izgled kroz godine, počevši od 1957., kad je tu prvi put izložena zbirka slika tada suvremenih umjetnika, a pod okriljem Historijskog arhiva i njegovog ravnatelja dr. Nika Dubokovića. Iako stalni postav Zbirke moderne i suvremene umjetnosti u prostoru galerije u zgradi Arsenala i kazališta nije izložen već skoro 20 godina, to su činjenice koje znaju i pamte mnogi Hvarani. Međutim, do sada nije bilo poznato da je galerija moderne umjetnosti, odnosno „Pinakoteka“, bila osnovana u Hvaru još 1925. g., kad su slike bile izložene u Lođi, odnosno Kursalonu, koji su bili vlasništvo Hvarske općine, a neko su vrijeme davani u najam vlasnicima hotela Palace.

O postojanju „Pinakoteke suvremene umjetnosti“ u Hvaru, nalazimo podatke u arhivima Općine i Higijeničkog društva.¹

Odluka o osnivanju „Pinakoteke“ donesena je još 1924. g. što je vidljivo iz pisma koje je Općinska uprava, odnosno njen načelnik, dr. Josip Avelini odaslao suvremenim slikarima iz Splita, Zagreba i inozemstva.²

U pismu se govori o namjeri da se u Hvaru, koji već ima *Pinakoteku starih venecijanskih majstora u Franjevačkom samostanu*, ustanovi i zbirka s djelima suvremenih umjetnika: *...Ova općinska uprava, slijedeći težnje svojih otaca, koji su znali cijiniti sposobnosti vanrednih umjetnika, zaključila je da u svojoj općinskoj*

1 Zahvaljujem kolegi Jošku Bracanoviću koji mi je skrenuo pozornost na postojanje spisa s nazivom „Pinakoteka“ u FOH-u, na kojem se uz dokumente iz arhiva Higijeničkog društva temelji ovaj rad.

2 Muzej hvarske baštine, Fond Općine Hvar (dalje FOH), Pinakoteka.

Jerolim Miše, Prodavač povrća, ulje na platnu, 104x84 cm, 1924; jedina sačuvana slika iz postava nekadašnje „Pinakoteke savremene umjetnosti“, danas u fondusu Zbirke moderne i suvremene umjetnosti MHB.

lođi na trgu, uspostavi pinakoteku savremene umjetnosti i to sabravši u svom domu umjetničke radnje renomiranih umjetnika, e da bi se tako odlični gosti što posjećuju Hvar, mogli diviti ovoj značajnoj svojini grada Hvara.³

Umjetnike se moli da iz svog opusa sami izaberu i ponude jedno ili više dijela, uz napomenu da pri određivanju cijene imaju na umu da je Hvar mala i siromašna općina.⁴

3 Isto.

4 Isto.

Pismo je bilo poslano na adrese slijedećih umjetnika:

Sibe Miličić, Josip Vučetić, Petar Dobrović, Ivan Mirković, Mirko Rački, Herman Croissant, Walter Tyndale, Tomislav Krizman, Nikola Nardelli, Petar Bibić, Vladimir Kirin, Jerolim Miše, Emil Frolich i Ipolit Danilović Majkovski.

Od pozvanih umjetnika, neki su imali rodbinske veze s Hvarom ili su boravili u Hvaru, ili su poznati iz likovne kritike, odnosno izložbi o kojima su pisale novine u to vrijeme. Potonje potvrđuje činjenica da se u FOH-u među dokumentima vezanim uz nabavu slika za Pinakoteku, nalazi i dio nekih dnevnih novina⁵ u kojemu su članci o izložbi Nezavisnih umjetnika iz Zagreba, koja je u rujnu 1924. bila, kao prva zajednička izložba ove, za domaću povijest umjetnosti značajne skupine,⁶ postavljena u tek otvorenom izložbenom salonu Galić. Koliko je to bio važan događaj za Split, svjedoči činjenica da su u tim novinama čak četiri osvrta na izložbu, među njima onaj M. Ivanovića, koji je napisao da izložba znači *kulturni događaj – dolazak velikih umjetnika u mali Split*.⁷ O izložbi, među ostalima piše i Josip Mate Ujević kasnije glasoviti hrvatski enciklopedist, leksikograf i kritičar, koji u svom osvrtu na izložbu nabroja poimenice sve umjetnike i izložena im djela. Tako doznajemo da su na toj izložbi, među ostalima bile izložene skulpture Frana Kršinića i slike Jerolima Miše. Među nabrojenim izloženim djelima Jerolima Miše su i slike „Briškula“ i „Prodavač povrća“ koje su prema dokumentima iz FOH-a nabavljene za Pinakoteku. Iz dokumentacije u FOH-u, vidljivo je da je preko izložbenog salona Galić, Općina 1924. otkupila skulpturu Frana Kršinića za 5000 dinara. Novac je poslan njegovom ocu Roku u Lumbardu, umanjen za galerijsku proviziju, 500 din, koja je poslana salonu Galić. U spomenutom je novinskom članku o izložbi Nezavisnih umjetnika fotografija Mišeove slike „Briškula“ i Kršinićeve skulpture „Zanos“, možda je baš ona bila otkupljena za hvarsku Pinakoteku. Među umjetnicima koji su izlagali na spomenutoj izložbi, bio je i Vladimir Varlaj, a među nabrojenim njegovim izloženim slikama je slika naziva „Ulica u Hvaru“, koju također nalazimo u popisima slika iz Kursalona.

Ivan Galić (1884. – 1951.) je izložbeni salon u Splitu otvorio 1924. godine u Marmontovoj ulici pored svog dućana za umjetnički obrt i „kućnu industriju“.⁸ U razdoblju od 1924. do 1926. u Salonu Galić su priredili samostalne izložbe među

5 U Splitu je 1924. izlazilo više dnevnih novina, ... po geslu uz naslov rubrike Ars Croatica „I dok je srca bit će i Kroacije“, pretpostavljamo da se radi o dnevniku *Hrvatska riječ*, koji je izlazio 1924. – 1926.

6 *Grupa nezavisnih umjetnika djelovala je od 1921. do 1927. godine i u tom razdoblju održala trinaest izložbi po manjim mjestima i gradovima Hrvatske i Vojvodine, te kao Grupa nezavisnih sudjelovala na V. i VI. Jugoslavenskoj izložbi u Beogradu i Novom Sadu. Članovi Grupe nezavisnih (Ljubo Babić, Vladimir Becić, Joza Kljaković, Frano Kršinić, Ivan Meštrović, Jerolim Miše, Marin Studin, Zlatko Šulentić, Vladimir Varlaj) ostvarili su niz izložbi koje su imale značajan likovni, edukacijski i općenito kulturni učinak za provincijska središta... Članovi Grupe nezavisnih odredili su se s jedne strane protiv pseudo-nacionalne romantike starije generacije, a s druge strane protiv pomodnog povoda za avangardnim likovnim izrazima dijela mlađe generacije... Grupa nezavisnih je u likovnom stvaralaštvu uz sklonosti različitim oblicima realizama dvadesetih godina koji su u ono vrijeme bili prisutni u Europi, kroz individualne izraze pokušavala doprinositi stvaranju nacionalnog likovnog izraza - Dulibić, Frano, Grupa nezavisnih umjetnika (1921-1927), *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 23, 1999., 199-208.*

7 FOH, Pinakoteka, nepoznate novine.

8 *Novi Split*, monografija grada Splita od 1918. do 1930. godine, Split, 1931.

Fotografija iz splitskih dnevnih novina *Hrvatska riječ* iz 1924., kojom je popraćen članak o izložbi Nezavisnih umjetnika iz Zagreba. Ova slika Jerolima Miše je bila i na popisu slika prvog stalnog postava Galerije slika koja je bila otvorena na katu Arsenala 1957., nepoznato nam je da li je sačuvana i gdje se danas nalazi.

ostalima Ivanu Mirkoviću, Petru Bibiću, Petru Dobroviću i Hipolitu Majkovskom⁹ i svi su ti slikari, prema popisu koji imamo, bili zastupljeni sa svojim radovima u Kursalonu u Lodi. Kod Galića je Općina kupila 2 ulja Petra Bibića za ukupno 4800 dinara i 3 grafike za ukupno 700 dinara, ali očito su neke slike kupovali nakon izložbi, direktno od umjetnika. Tako Ivan Mirković piše da svoju sliku „Mlječkarica“, koja je na izložbi bila 5000 dinara, Hvarskoj općini prodaje za 1000 dinara, a od Mirka Račkog su kupljene dvije slike, „Arsenal“ i „Glavni trg sa česmom“ za 5000 dinara.¹⁰

U općinskom je arhivu, također pohranjena korespondencija sa drugim umjetnicima, Tomislavom Krizmanom, Vladimirom Kirinom, Nikolom Nardellijem, a vidi se da je kontakt ostvaren i s inozemnim umjetnicima, Walterom Tyndaleom, Hermanom Croissantom i Emilom Frolichom.

Tako iz pisama iz 1924. koja su sačuvana u FOH-u doznajemo je Tomislav Krizman dr. Aveliniju odgovorio na njegovu molbu da ponudi za buduću Pinakoteku svoju sliku. U tom odgovoru, on piše da je prošle godine, znači 1923. završio „veliku kompoziciju sa Hvara“, te ga poziva da ga posjeti tijekom svog putovanja u Zagreb i sam izabere sliku. Poznati su grafički listovi Tomislava Krizmana s vedutama Hvara od kojih je jedan i objavljen u sklopu njegove grafičke mape „Jadran“ 1936. g. pa bi bilo za pretpostaviti da je dr. Avelini trebao izabrati među tim grafikama.

Korespondencija sa Vladimirom Kirinom iz iste godine, odnosi se na dovršetak tiskanja njegove mape Hvar, koja je izdana 1925. g. skoro istovremeno s grafičkom mapom s istom temom koju je izradio Dušan Kokotović. Oba su umjetnika prije toga boravili u Hvaru i radili skice i crteže za grafičke listove.¹¹

Slikar Nikola Nardelli, rodbinski povezan s obitelji Božić, često je boravio u Hvaru i Milni kod svoje rodbine, pa je očekivano da je i on pozvan da svojom slikom

9 Isto.

10 FOH, Pinakoteka.

11 Dejanira Burmas Domančić, Dvije grafičke mape Hvara iz 1925. godine, *PPOH* 13, 2017.

Fotografija iz splitskih dnevnih novina *Hrvatska riječ* iz 1924., kojom je popraćen članak o izložbi Nezavisnih umjetnika iz Zagreba prikazuje skulpturu Frana Kršinića za koju pretpostavljamo da je bila otkupljena za hvarsku Pinakoteku.

doprinese postavu planirane galerije. Nardelli odgovara da je prošlo ljeto, znači 1924., naslikao dosta slika s temom Milne i Hvara, ali da ih je sve namijenio svom zetu, dr. Božiću, te da planira doći i sljedeće ljeto i da će rado naslikati jedan pejzaž s motivom Hvara za buduću galeriju.¹²

Posebno su zanimljiva pisma upućena inozemnim slikarima. Iz njih doznajemo da su svi oni također boravili u Hvaru i slikali *plain air*.

¹² FOH, Pinakoteka. Kod nasljednika obitelji Božić i danas se nalazi veći broj Nardellijevih slika s motivima Milne i njihovog tamošnjeg ljetnikovca.

Walter Tyndale. Veduta „Lesina“ objavljena 1925. u knjizi Horatia F. Browna *Dalmatia*. Možda je upravo ta bila otkupljena za hvarsku Pinakoteku.

Jedan je od njih Walter Tyndale (Bruges, 1855. – London, 1944.) koji je bio je britanski akvarelist pejzaža, arhitekture i uličnih scena, ilustrator knjiga i putopisac.¹³ Među mnogim ilustriranim putopisima u kojima je bio autor reproduciranih slika, nalazi se i kulturno povijesni vodič *Dalmatia*, tiskan u Londonu 1925. s opisima i slikama gradova Dalmacije, među kojima je i Hvar, pa je izvjesno i on boravio i slikao u Hvaru. U pismu iz rujna 1924. obavještava načelnika da ima tri akvarela Hvara, *jedan je u Londonu, ali uskoro će mi biti vraćen, pa ga mogu poslati, a ostala 2 polovinom slijedećeg mjeseca*.¹⁴

Među dokumentima iz FOH-a nalazimo i bilješku s osnovnim biografskim podacima slikara Hermanna Croissant, s napomenom da je boravio u Hvaru od 20. svibnja do 17. srpnja 1924. g. i tad su vjerojatno nastale njegove slike koje kasnije nalazimo u inventarima Kursalona.¹⁵

¹³ https://en.wikipedia.org/wiki/Walter_Tyndale, gledano 19. 9. 2024.

¹⁴ FOH, Pinakoteka.

¹⁵ Hermann Croissant (Landau, 1897.- 1963.) bio je poznati njemački slikar mrtvih priroda, krajolika, zidnih slika i portreta, u stilu “dekorativnog ekspresionizama”, a njegove su slike i danas vrlo tražene na aukcijama. - https://de.wikipedia.org/wiki/Hermann_Croissant, gledano 19. 9. 2024.

Emil Frolich (Leipzig 1862.-Hohburg 1950.) još je jedan njemački slikar, također poznat po svojim pejzažima i portretima u ulju i akvarelu, također je boravio tih godina u Hvaru te naslikao akvarel koji je bio izložen u Kursalonu.

Prema svemu navedenom možemo zaključiti da su načelnik, Josip Avelini i njegova Uprava ustrajali na ideji da se u Hvaru pored slika starih majstora u Franjevačkom samostanu, izlože i slike suvremenih slikara i u tome uspjeli, što dokazuju sačuvani dokumenti i računi iz Općinskog arhiva i popisi iz Zapisnika o primopredaji Kursalona iz arhiva Higijeničkog društva.

U arhivu Higijeničkog društva nalazimo dva popisa inventara Kursalona u kojima su uz srebrninu, pokućstvo i ugostiteljski inventar popisane i umjetnine. Prva je primopredaja izvršena 1929. kad Općina vlasniku hotela Palace Roku Bradanoviću daje u najam Lođu, odnosno Kursalon, a druga 1939. kad on prestaje biti najmoprimac.

U dijelu popisa inventara „B/ UMJETNINE/SLIKE I CRTEŽI U PREDNJOJ I STRAŽNJOJ DVORANI“ opisano je kako slijedi:¹⁶

33. 12 /dvanaest/ Kirinovih litografija Hvar sa okvirima¹⁷
34. Bibić:¹⁸ ulica na Hvaru sa zlatnim okvirom I
35. Bibić: ulica na Hvaru sa zlatnim okvirom II
36. Bibić: Stolna crkva /ulje/ sa okvirom
37. Bibić: Tvrdalj Hektorovića /bakropis/ sa crnim okvirom
38. Bibić: Palača Paladino zlatni okvir sa staklom
39. Bibić: Samostan Franjevacca /crtež/ sa okvirom
40. Bibić: Gospa od Karitadi /crtež/ sa okvirom
41. Bibić: Hvarska romantika /crtež/ sa okvirom
42. Bibić: Pulpit u Stolnoj crkvi /bakropis/ sa okvirom
43. Bibić: Iz starog Hvara /bakropis/ sa zlatnim okvirom
44. Miše:¹⁹ Prodavač povrća /ulje/ sa okvirom
45. Miše: Briškula /ulje/ sa okvirom
46. Croissant: Pogled sa terase lože /ulje/ na kartonu
47. Croissant: Pogled sa križa /ulje/ na platnu/

16 Fond Higijeničkog društva, IX/4, Inventar Kursalona.

17 Vladimir Kirin, slikar i grafičar (Zagreb, 31. V. 1894 - Zagreb, 5. X. 1963). Polazio Umjetničku akademiju u Beču; usavršavao se i radio kao crtač u Londonu. Slikao je krajolike, vedute i portrete i objavio mnogobrojne grafičke i crtačke mape osobito hrvatskih povijesnih i arhitektonskih spomenika, među njima i mapu Hvar 1925. g. - Burmas Domančić, *Dvije grafičke mape*. Bavio se ilustracijom i opremom knjiga; zaslužan je za unaprjeđenje grafičke opreme knjiga u Hrvatskoj.

18 Petar Bibić (1893.-1971.), slikar, grafičar i kipar. Studirao je u Pragu, djelovao u Splitu, a zatim u južnoj Srbiji i Makedoniji restaurirao stare freske po manastirima. U predratnoj fazi bavio se slikarstvom i grafikom. Nakon rata radio je skulpture, plakete, medalje i skice za Orden rada, plakete, diplome, a bavio se i grafičkim dizajnom.

19 Jerolim Miše, slikar i likovni kritičar (Split, 25. IX. 1890 — Split, 14. IX. 1970). U Splitu završio gimnaziju 1908. te polazio Graditeljsku, zanatlijsku i umjetničku školu. Od 1910. studirao na ALU u Zagrebu, potom na umjetničkim školama u Rimu i Firenci. Jedan je od najpoznatijih i najutjecajnijih slikara u Hrvatskoj svoga vremena. Bio je i profesor na Likovnim akademijama u Beogradu i Zagrebu i redoviti član JAZU, odgovorni urednik njezina Bulletina Instituta za likovne umjetnosti 1953–55. te tajnik Odjela za likovne umjetnosti do 1966.

48. Majkovsky:²⁰ Mandrač sa hotelom /ulje/ sa okvirom
49. Majkovsky: Motiv iz parka /ulje/ sa okvirom
50. Majkovski: Arsenal sa mandračom /ulje/ sa okvirom
51. Majkovski: Pogled na kanal kod Fratara /ulje/ sa okvirom
53. Kokotović:²¹ Pogled na stari Hvar /ulje/ sa okvirom
54. Varlaj:²² Ulica u Hvaru /akvarel/
55. Frolich: Hvar sa fabrike /akvarel/
56. Rački:²³ Arsenal sa mandrača /ulje/ sa okvirom
57. Rački: Život na zdencu /ulje/ sa okvirom
58. Baković:²⁴ Seljak u nošnji /ulje/ sa okvirom
59. Baković: Seljakinja u nošnji /ulje/ sa okvirom

Ovom bi se popisu mogle još dodati slike Ivana Mirkovića, Waltera Tindalea, Tomislava Krizmana i Nikole Nardellija, te skulptura Frana Kršinića, o kojima nalazimo tragove u spisu iz FOH-a, ali nisu među umjetninama popisanim za primopredaju.

Iz sačuvanih dokumenata sa sigurnošću se može zaključiti da je „Pinakoteka savremene umjetnosti“ bila smještena u Kursalonu tj. Lođi od 1925., kad je Općina kupila većinu umjetnina, do 1939. g. kad najmoprimac, vlasnik hotela Palace, vraća Lođu hvarskoj općini.

Iako nam nisu poznate fotografije s postavom te stalne izložbe, iz popisa inventara²⁵ poznato nam je da su slike bile izložene „u prednjoj i stražnjoj dvorani“

- 20 Hipolit Danilović Majkovski rođen je 1885. godine u Poltavi u Ukrajini. Jedan je od nekolicine ruskih slikara koji su nakon Oktobarske revolucije nastavili svoj život u Hrvatskoj. Slikao je portrete i marine duž južne jadranske obale. Umro je 1963. godine u Esneuxu u Belgiji.
- 21 Dušan Kokotović, slikar i grafičar (Lipovo Polje u Lici, 15. X. 1888 – Zagreb, 19. IX. 1953). Umjetničku školu završio u Zagrebu (M. Cl. Crnčić); studij nastavio na akademijama u Firenci, Münchenu i Beču. U ulju i akvarelu slikao je krajolike iz Dalmacije i okolice Zagreba. U svim grafičkim tehnikama objavio je mnogobrojne mape grafika, među njima mapu Hvar, 1925. g. – Dejanira Burmas Domančić, Dvije grafičke.
- 22 Vladimir Varlaj, slikar i grafičar (Zagreb, 25. VIII. 1895. - Zagreb, 14. VIII. 1962). Studirao u Zagrebu i Pragu, diplomirao 1934. na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti; od 1919. izlagao na Proljetnom salonu. Uz V. Gecana, M. Trepšea i M. Uzelca bio je čvršće od ostalih suvremenih hrvatskih slikara vezan uz kubističke i ekspresionističke metode likovnog izraza. Glavna su mu tema bili krajolici, koje u uljenim slikama suzdržanih tonova oblikuje na plastično-konstruktivan način stvarajući djela koja se po ugođaju smirenosti i tišine ubrajaju u magični realizam. U potonjem je razdoblju istančanim harmonijama boja slikao uglavnom mrtve prirode i prozirne akvarele krajolika iz primorja (Vrbnik, Baška, Bakar) i Dalmacije (Hvar) te predjele oko Velebita.
- 23 Mirko Rački, slikar (Novi Marof 1879. - Split, 1982.) Slikarstvo je studirao u Pragu i Beču. U prvom, najvitalnijem razdoblju boravi izvan domovine, ali je u stalnom kontaktu i s Isom Kršnjavijem i s krugom oko Ivana Meštrovića (i tada radi u duhu secesijskih kretanja Beča i Münchena). Rački je, kao umjetnik, stekao ugled u zemlji i inozemstvu još pred sam početak I. svjetskog rata. Osobito su bile zapažene njegove ilustracije na teme iz Danteove Božanstvene komedije. Istaknuti je član društva Medulić i sudjeluje na njegovim izložbama. Retrospektivna izložba mu je priređena u Zagrebu 1970.
- 24 Baković Stipan, slikar (Bajagić kod Sinja, 23. XI 1890 — Dubrovnik, 3. XII 1960). Slikarstvom se počeo baviti na selu, a 1914 kao vojni bjegunac privatno uči slikarstvo Australiji, a po povratku u Splitu i Pragu, te na preporuku Vlaha Bukovca upisuje Umjetničku akademiju u Pragu (1921.-1925.). Do 1945. boravio je u Splitu, a zatim u Dubrovniku. — B. je proučavao i slikao folklorne sadržaje, krajolike i portrete. U početku sklon impresionizmu, poslije se ograničio na faktografski realizam posvećujući glavnu pažnju slikarskoj obradbi teme.
- 25 Fond Higijeničkog društva, IX/4, Inventar Kursalona.

znači u današnjem izložbenom prostoru Lođe i nekadašnjem „Crvenom salonu“ koji je kasnije postao dijelom hotela Palace. Prema fotografijama interijera Kursalona („prednje dvorane“) iz perioda 20.-ih i 30.-ih godina prošlog stoljeća, za pretpostaviti je da su slike bile izložene na sjevernom zidu, dakle nasuprot ostakljenih lukova na južnoj strani. Naime sve fotografije iz tog perioda snimljene su iz perspektive na kojoj je taj zid nevidljiv, tako da je izgled samog postava nažalost nemoguće dokumentirati. Fotografije „unutrašnje dvorane“ nemamo, tako da ni izgled tog dijela izložbe ne možemo dokumentirati.

Izložene slike i grafike su u pravilu bile vedute s motivima Hvara, uz tek nekoliko izuzetaka (Miše, Mirković, Baković).

Umjetnici koji su bili predstavljeni na izložbi su bili vezani uz izložbe koje je 1924. i 1925. g. priređivao novootvoreni splitski Salon Galić te uz osobna poznanstva načelnika s umjetnicima koji su boravili u gradu slikajući za grafičke mape, putopisne ilustrirane knjige ili su jednostavno dolazili u Hvar kao turisti i za vrijeme svog boravka bilježili hvarske motive.²⁶

Jedina skulptura za koju znamo da je Hvarska općina kupila za galeriju bila je djelo Frana Kršinića.

Od svih slika postava ove stalne izložbe u hvarskoj Lođi, koji smo ovdje pokušali rekonstruirati, do danas se uspjela sačuvati jedino slika Jerolima Miše, „Prodavač povrća“ koja je dio fundusa Zbirke moderne i suvremene umjetnosti Muzeja hvarske baštine. Prema dostupnim informacijama, poslije Drugog svjetskog rata neke su umjetnine s ovog popisa još bile u zgradama tadašnje Općine Hvar i Hotelskog poduzeća, a poslije 1990ih se i njima gubi trag.

Možemo samo žaliti da je vrijedan fond umjetnina koje je kupovala hvarska općina nestao u mnogim vlasničkim tranzicijama proteklih 100 godina i nije više dostupan javnosti. Ova je zbirka imala osim umjetničke i veliku kulturno povijesnu vrijednost budući da je većina slika prikazivala hvarske motive koje su slikali ugledni umjetnici toga vremena, a sama činjenica da je takva galerija u to vrijeme postojala izvan većih gradskih centara, vjerojatno je jedinstvena u našim okvirima i govori puno o tadašnjem kulturnom ozračju u gradu Hvaru.

²⁶ Većina ovih slika bila je poslana na Jadransku izložbu u Split u ljeto 1925. – Dejanira Burmas Domančić, Hvar na Jadranskoj izložbi 1925., *PPOH XV*, 2022.

INTERWAR “PINACOTECA OF CONTEMPORARY ART” IN HVAR LOGGIA

Summary

According to documents from the archives of the Hvar Heritage Museum, the Hvar Municipality Fund, in 1924, the Municipal Administration and Mayor Dr. Josip Avelini sent a letter to artists from Croatia and abroad, informing them of their intention to establish a “Pinacoteca of Contemporary Art” to be housed in the city’s Lodge. They invited the artists to offer their works for purchase. Following the documents from the file titled “Pinacoteca,” we learn that the majority of the artists who received the letter responded to the call. It is also revealed that the Municipality purchased some of the paintings directly from the artists, while others were acquired through the newly opened Galić Salon in Split. By comparing the lists from the 1929 and 1939 Kursalon Handover Minutes and the documents from the Hvar Municipality Fund (FOH), it can be confidently concluded that the idea of a gallery of contemporary painters came to life and that a permanent exhibition was housed in the Loggia, in two rooms of the Kursalon—the outer and inner one. The paintings in the outer, representative hall were probably placed on the northern wall, but unfortunately, there are no existing photographs to document this. The exhibited works included paintings by artists who had exhibited their work at the Galić Salon in Split or who had stayed in Hvar, painting for travel guides or graphic portfolios. With a few exceptions, all the paintings depicted Hvar motifs, and the following artists were represented: Vladimir Kirin, Petar Bibić, Jerolim Miše, Hipolit Danilović Majkovski, Dušan Kokotović, Mirko Rački, Vladimir Varlaj, Stipan Baković, Tomislav Krizman, Niko Nardelli, Ivan Mirković, Walter Tyndale, Emil Frolich, and Hermann Croissant. According to the documents, a sculpture by Fran Kršinić was also acquired. Of all the paintings in this permanent exhibition at the Hvar Loggia, which we have attempted to reconstruct here, only one painting by Jerolim Miše, “Vegetable Seller,” has survived to this day and is part of the collection of the Modern and Contemporary Art Collection of the Hvar Heritage Museum. We can only regret that the valuable collection of works of art purchased by the Hvar Municipality has disappeared through many ownership changes over the past 100 years and is no longer accessible to the public. This collection had not only artistic but also significant cultural and historical value, as most of the paintings depicted Hvar motifs created by prominent artists of the time. The very fact that such a gallery existed outside larger urban centers at that time is probably unique in our context and speaks a lot about the cultural atmosphere in Hvar Town during that era.

Keywords: *Modern Art; Contemporary Art; Lođa; Kursalon; dr. Josip Avelini*